

Vergaderjaar 2012–2013

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1070

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2013

Onlangs verscheen het derde voortgangsrapport van de Europese Commissie over de implementatie van de maatregelen van het steunprogramma van het ESM voor de Spaanse bankensector. Het rapport is gebaseerd op de missie van de Europese Commissie en de ECB van 21 tot 31 mei 2013, waaraan ook het ESM en de European Banking Authority (EBA) deelnamen. Het IMF neemt niet deel aan het steunpakket voor de Spaanse bankensector. Het IMF is wel betrokken in de vorm van technische assistentie, waaronder voor de vaststelling en de monitoring van de conditionaliteit. Ook het IMF voerde een voortgangsmissie uit; het rapport hiervan is nog niet beschikbaar.

Door middel van deze brief wil ik u informeren over de uitkomsten van de derde voortgangsrapportage van de Europese Commissie. Het volledig voortgangsrapport is op het moment van schrijven nog niet openbaar. Op 3 juni jl. gaven de Europese Commissie en de ECB, evenals het IMF een publieke verklaring af over de conclusies van de missie naar Spanje. U vindt deze verklaringen in de bijlage¹. Er is geen uitkering van een tranche verbonden aan de uitkomsten van deze missie.

Conclusies voortgangsrapportage

De MoU, waarin de conditionaliteit voor deze steun is vastgelegd, bevat zowel de instellingsspecifieke conditionaliteit als de horizontale conditionaliteit voor de gehele financiële sector. Daarnaast is ook opgenomen dat de voortgang van de afspraken die zijn gemaakt in het kader van het Europees Semester, waaronder de buitensporigtekortprocedure en de macro-economische onevenwichtighedenprocedure, nauw en op reguliere basis gemonitord zullen worden. Deze monitoring vindt parallel aan het reviewproces voor de conditionaliteit voor de bankensector plaats. Publieke steunmaatregelen moeten ook aan de EU staatssteunkaders en conditionaliteit voldoen.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Instellingsspecifieke conditionaliteit

De bank-specifieke conditionaliteit kent drie stappen: (1) beoordeling van de kwaliteit van activa van de bank en een individuele stress test om de kapitaalbehoefte vast te stellen; (2) verplaatsen van de zwaar verliesgevende activa naar een activabeheerorganisatie; en (3) het opstellen van de herstructureringsplannen en vaststelling van de *burden sharing* afspraken.

Met betrekking tot de beoordeling van de kwaliteit van activa en de individuele stress testen is na evaluatie van de Banco d'España geconcludeerd dat de aannames die destijds zijn opgesteld voor de stresstest van Oliver Wyman, zowel terugkijkend als vooruitkijkend, voldoende prudent blijven. Zo is de kans op wanbetaling volgens de analyse van de Banco d'España nu kleiner in vergelijking met het adverse scenario in de stress test van Oliver Wyman.

Ook is inmiddels het overdragen van slechte activa van de banken die staatssteun ontvangen aan de activabeheerorganisatie Sareb geheel afgerond en is Sareb volledig operationeel. Er blijven echter uitdagingen voor Sareb de komende jaren, zoals het succesvol beheren en het uiteindelijk afstoten van de activa. Op dit moment vindt een due diligence plaats van de activa van Sareb om gedetailleerde informatie over de leningen en het onroerend goed te verschaffen. Dit zal naar verwachting in augustus afgerond zijn.

De voortgangsrapportage stelt dat het proces omtrent bankherstructurering voor de banken die staatssteun hebben ontvangen in volle gang is. De vereiste *burden sharing* met aandeelhouders en junior obligatiehouders heeft verdere vooruitgang geboekt. De focus ligt nu op het monitoren van de implementatie van de herstructureringsplannen. Dit gebeurt door de Commissie, in nauw contact met de Spaanse autoriteiten. Dit wordt gedaan met behulp van een monitoring trustee voor elke bank en monitoring rapportages.

Ondanks de vooruitgang blijft de winstgevendheid van de banken een punt van zorg als gevolg van de lage rentemarges en het toenemende niveau van leningen met een betalingsachterstand (non performing loans). Daarnaast blijft de Spaanse financiële sector kwetsbaar voor zwakheden in de sector en het risico van negatieve effecten vanuit de reële economie. De hoge werkloosheid, afnemende economische activiteit en hoge private binnenlandse en buitenlandse schuld en een snel stijgende overheidsschuld blijven een risico.

Horizontale conditionaliteit

De horizontale conditionaliteit is van toepassing op de gehele Spaanse financiële sector, niet enkel op banken die publieke steun ontvangen en op het toezichtstelsel. Deze voorwaarden richten zich op vier aspecten: (1) transparantie van banken naar de consument en toezichthouder en bredere consumentenbescherming, (2) beleid op het gebied van beloningen; (3) betere regulering van en toezicht op banken en (4) betere governance van de FROB, het depositogarantiestelsel en de spaarbanken.

De derde voortgangsrapportage stelt dat ook op het gebied van horizontale conditionaliteit vooruitgang is geboekt. Spanje heeft bijna aan alle gestelde horizontale conditionaliteit uit het Memorandum of Understanding (MoU) voldaan. Er zijn resultaten geboekt met het versterken van de governance en het raamwerk met betrekking tot regelgeving en toezicht van de Spaanse bankensector. De Banco d'España heeft bijvoorbeeld de boekhoudstandaarden voor herfinanciering en herstructurering aangescherpt. De banken worden

verplicht gesteld om de classificaties van de portfolio's opnieuw te beoordelen aan de hand van deze nieuwe criteria. Ook is gestart met de implementatie van de aanbevelingen uit de interne evaluatie van het toezichtproces bij de Banco d'España. Echter, de implementatie dient voortgezet te worden, inclusief het hervormen van de governance van de spaarbanken en het herzien van de toezichtprocedures bij Banco d'España.

Conditionaliteit overheidsfinanciën en macro-economische onevenwichtigheden

De Europese Commissie benadrukt dat ondanks de vooruitgang de huidige economische en budgettaire situatie onzekerheden kent. De hoge werkloosheid, afnemende economische activiteit en hoge private binnenlandse en buitenlandse schuld en een snel stijgende overheids-schuld blijven een risico. In de voorstellen van de Europese Commissie voor de landenspecifieke aanbevelingen 2013 en in het herziene pad voor de correctie van het buitensporig tekort wordt de noodzaak voor verdere, maar geleidelijke, consolidering van de overheidsfinanciën benadrukt. Ook wordt de noodzaak van voltooiing van de structurele hervormingen van product- en arbeidsmarkten, belasting, openbaar bestuur en de energiesector onderstreept.

De ingezette hervormingen in de arbeidsmarkt lijken effect te sorteren en te leiden tot hogere flexibiliteit en tot enige vermindering van de kosten voor ontslag en er zijn signalen van toenemende loonmatiging. Echter, ten aanzien van dualiteit op de arbeidsmarkt is het beeld gemengd. In juli 2013 presenteert Spanje de eerste evaluatie van de hervormingen in de arbeidsmarkt.

Conclusie

Naar het oordeel van de Europese Commissie en de ECB en het IMF voldoet Spanje tot op heden aan de eisen die zijn gesteld ten aanzien van de financiële sector in het kader van het steunprogramma voor de Spaanse bankensector. Nederland onderschrijft het oordeel van de Europese Commissie en de ECB. Er is geen uitkering van een tranche verbonden aan de uitkomsten van deze missie.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem